

INHOUD

INLEIDING	9
1. DE MOEDER VAN ALLE MEDIA: LICHAAMSTAAL	11
Van dierlijke grimlach tot menselijke glimlach: oorsprong van de lichaamstaal 11 – Expressieve kracht versus communicatieve onmacht 12 – Van primitieve tot digitale oertaal 13	
2. DE EERSTE AFSPRAKEN: GESPROKEN TAAL	15
Spreken om te overleven 15 – Recht spreken 16 – Van overleven tot overlevering 16	
3. HET OUDSTE EXTERNE GEHEUGEN: GESCHRIFT	19
Schrijven is boek houden 19 – Kleifiguurtjes worden beschreven kleitabletten 20 – Intern natuurlijk versus extern kunstmatig geheugen 21 – De technologie van het geschrift 22 – Evolutie van het alfabetisch geschrift 23 – De grenzen van de schriftbeschaving 24	
4. ROMEINSE MEDIAPRIMEURS: KRANT, INTERNET EN BOEK	27
Van Caesars krant tot de goednieuwsshow 27 – Alle wegen leiden naar Rome, ook die van Internet 28 – Van Augustus' koerierdienst tot Napoleons Chappe-telegraaf 29 – Alle wegen leiden naar Parijs, ook die van Internet 29 – Van het Amerikaanse Darpa- tot het wereldwijde Internet 31 – De bedreiging van het Internet: democraten versus centralisten 32 – Over rollen en rechthoeken: van volume tot codex 33 – De christelijk-Romeinse codexrevolutie 34	
5. DE EERSTE COPYWRITER: OPKOMST VAN DE SCHRIFTCULTUUR	37
Oneliner met gevolgen 37 – Wie schrijft, die bidt 38 – Overwintering en renaissance van het geschrift 38 – Karolingische lay-out 39 – Multimediale manuscripten 40 – Duizend jaar schriftcultuur 41	

- 6. DE TYPOGRAFISCHE REVOLUTIE: DOORBRAAK VAN DE KLASSIEKE SCHRIFTCULTUUR 43**
 Van blokboeken en houtdrukkunst 43 – De kwintessens van de media 44
 – Gutenbergs typografie 44 – Manutius' design van het moderne boek 45
 – De katholieke kerk versus de typografie 45 – De typografische revolutie
 en de kritische uitwisseling van ideeën 46 – De typografische revolutie en
 de dynamiek van de handel 47 – De typografische revolutie en de
 grenzen van de natiestaat 48 – De Internet-revolutie en de snelle
 uitwisseling van ideeën 49 – De Internet-revolutie en e-commerce 50 –
 De Internet-revolutie en een wereld zonder grenzen 50
- 7. VAN GESPROKEN DAGBLAD TOT COMMERCIEËLE NIEUWSINDUSTRIE 51**
 Van handgeschreven gazet tot gedrukte tijding en courant 52 – Abraham
 Verhoeven: de eerste Vlaamse printjournalist 52 – Aanzetten voor een
 kritische opiniepers in de achttiende eeuw 53 – Ontstaan van de Vlaamse
 verzuilde opiniekrant 54 – De krant: van politiek opinie-instrument tot
 commercieel product 55 – Commercialisering en concentratie in de
 negentiende-eeuwse Amerikaanse pers 56 – De versoaping van de Franse
 journalistiek (een gevalsstudie) 57 – Dumas' productiehuis 58 – Pamflet
 tegen de commercialisering 59 – Op weg naar digitale instant-
 communicatie 59
- 8. DE DIGITALE REVOLUTIE: BEGIN VAN DE CYBERCULTUUR 61**
 De versnelling van het moderne leven 62 – De versnelling van de
 communicatiestroom 62 – Telegrafie en instant-communicatie 63 – De
 telegraaf als eerste digitale communicatiemachine 64 – Dromen met
 Einstein van cyborgs 65 – Mens versus machine: een doemscenario 65 –
 Nieuwe media in de negentiende eeuw: telefoon en grammofoon 66 –
 Zichtbare gevolgen van een onzichtbaar medium 68 – Opkomst van de
 audiovisuele massamedia: radio en televisie 69
- 9. OP DE GOLVEN VAN DE ETHER: RADIO EN TELEVISIE 71**
 Van commerciële radio-omroep tot openbare en staatsomroepen 71 –
 Van radio-altaar tot draagbare miniatuurradio 73 – De geboorte van de
 popmuziek uit de geest van de transistorradio 73 – Ieder zijn eigen DJ:
 de individualisering van het radio-aanbod 74 – Pointillisten en lijnen:
 ontstaan van de televisie 75 – Televisie maakt het gemeenschapsleven
 kapot 76 – De looks van de televisie 76 – Televisie is emoties 77 – Ieder
 zijn eigen productiehuis: de individualisering van het tv-aanbod 78

INHOUD	7
10. DE DOORBRAAK VAN DE BEELDCULTUUR: FOTOGRAFIE EN FILM	79
Van xylo- tot lithografie 79 – Van litho- tot fotografie 80 – Panorama en diorama: voorlopers van de cinemazaal 81 – Daguerre en Talbot: de officiële en de echte uitvinder van de fotografie 81 – Het filmische kleefvermogen van het netvlies 83 – Van chronofotografie tot cinematografie 84 – De speelfilm als goocheltruc 86 – Het Hollywoodsysteem: film aan de lopende band 86 – Europese kunstcinema en Amerikaanse speelfilm 87 – Een voetnoot: de Belgisch-Vlaamse filmscène 89	
11. VAN MULTI- TOT HYPERMEDIA: DOORBRAAK VAN DE CYBERCULTUUR	91
Van digitale middeleeuwse klokken tot pc 91 – Van stuurmanskunde tot cyberspace 92 – Evolutie van de multimedia-pc 94 – Computers met zintuigen én verbeelding: VR-installaties 95 – De associatieve mozaïeken van de hypermedia 98 – Hoe compatibel zijn schrift- en cybercultuur? 99	
12. MEDIA MAKEN DE MENS ANDERS	101
De mens is het medium: de natuurlijke directheid van de irrationele lichaamstaal 102 – De mens maakt een medium: de analoge technologie van de rationele schriftcultuur 103 – De schokbeleving van de digitale media 105 – De media maken de mens anders: van natuurlijk naar cybernetisch lichaam 105 – Bedachtzame schriftcultuur als verankering van de impulsieve cybercultuur 106	
CHRONOLOGIE VAN DE VOORNAAMSTE MEDIAPRIMEURS	109
BIBLIOGRAFISCHE VERANTWOORDING	112